

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเริ่มจากการพัฒนาบุคคลและสังคม ด้วยวิธีการให้ความรู้ ตลอดจนการสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมที่ดียิ่ง ดังในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ได้ระบุสาระสำคัญของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาเป็นขบวนการต่อเนื่องกันตลอดชีวิต เพื่อมุ่งสร้างพลเมืองให้มีคุณธรรม ทั้งร่างกาย สมองและจิตใจ ในอันที่จะทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผาสุกร่วมกันในสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2522 : 2)

เนื่องจากการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังได้กล่าวมาแล้ว รัฐจึงได้พยายามจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงกัน ดังจะเห็นได้จากการจัดการประถมศึกษา อันเป็นการศึกษาภาคบังคับ รัฐได้เปิดโอกาสให้ประชากรที่อยู่ในวัยเรียนได้เข้าศึกษาในโรงเรียนโดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน ซึ่งปัจจุบันก็ได้พยายามจัดการศึกษาภาคบังคับให้กระจายไปทั่วประเทศ เนื่องด้วยการประถมศึกษา นอกจากจะเป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อปวงชนแล้วยังเป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับสูงอีกด้วย

การจัดการประถมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนที่มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกันที่จะสร้างเอกภาพของชาติ ภายใต้จุดมุ่งหมายหลักคือให้เป็นผู้ที่รู้จักเสียสละ มีระเบียบวินัย มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทำให้ชีวิตสงบสุข และเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและของประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2527 : 29)

ในการจัดการพลศึกษามีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับการจัดประถมศึกษาคือ เพื่อพัฒนาคนให้เกิดความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมนี้ ดังที่ แนช (Nash 1948 : 52) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพลศึกษาไว้ว่า "พลศึกษาเป็นการศึกษาที่

เพื่อให้เกิดพัฒนาการทางกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม” ดังนั้นในการจัดการศึกษาจึงได้บรรจุวิชาพลศึกษาไว้ในหลักสูตรและให้เริ่มเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเป็นต้นไป เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรัก และมีทัศนคติที่ดีต่อการพลศึกษา อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีสุขภาพพลานามัยดี รู้จักการออกกำลังกาย รักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ มีระเบียบวินัย และมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้เขาเหล่านั้นประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงาน การเรียน และการครองตนในสังคม

เนื่องจากพลศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคล ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ตลอดจนมีส่วนในการพัฒนาประเทศดังกล่าวแล้ว รัฐได้เห็นความสำคัญของการพลศึกษา จึงได้จัดวิชาพลศึกษาไว้เป็นส่วนหนึ่งในแผนการศึกษาชาติมาตั้งแต่เริ่มแรกคือแผนการศึกษาแห่งชาติปีพุทธศักราช 2475, 2479, 2494, 2503 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2519 : 11-15) และในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ได้กล่าวไว้ชัดเจนในข้อที่ 6 ว่า "ให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีสุขภาพและอนามัยสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ" และในหมวดที่ 6 ในข้อ 51 ได้กำหนดไว้ว่า "รัฐพึงจัดการศึกษาในทุกระดับ การศึกษา และพึงจัดให้ประชาชนทั่วไป เพื่อเสริมสร้างและให้เกิดความสำนึกในคุณค่าของการกีฬา สุขภาพอนามัยและกิจกรรมการพักผ่อน (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 15) ดังนั้นจึงได้มีการจัดวิชาพลศึกษาในการเรียนการสอนทุกระดับ

ในหลักสูตรระดับประถมศึกษา พลศึกษาจัดเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยม เจตคติและพฤติกรรมในตัวผู้เรียน ในกลุ่มนี้วิชาพลศึกษา จัดรวมอยู่กับวิชาอื่น ๆ คือ จริยธรรม ศิลป ดนตรี นาฏศิลป์ และกิจกรรมสร้างนิสัย จะเห็นได้ว่าวิชาพลศึกษาในระดับประถมศึกษานี้มีได้แยกเป็นหมวดวิชาอย่างอิสระ เช่นในระดับมัธยมศึกษา ดังนั้นความมุ่งหมายของการพลศึกษาในระดับประถมศึกษาอย่างอิสระ เช่นในระดับมัธยมศึกษา กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยมีความมุ่งหมายเพื่อให้มีค่านิยม เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทางร่างกาย จิตใจและสังคม มีโอกาสได้แสดงออกตามความถนัด และความสามารถของบุคคลได้ เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีวัฒนธรรมตามวิถีทางประชาธิปไตย พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความประณีตและระสนิยมที่ดี (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ ภาควิชาประถมศึกษา 2526 : 109) แต่อย่างไรก็ตามการสอนพลศึกษาในระดับประถมศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ได้รับ

ความสนุกสนานจากการเรียน สนใจการเล่นเป็นหมู่คณะ มีทักษะการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน ทักษะนำไปสู่กีฬาทั้งประเภทบุคคลและประเภททีม เห็นคุณค่าของการรักษา สุขภาพและการ ออกกำลังกาย ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น และยอมรับความสามารถของผู้อื่น การจัดการศึกษา จะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น หลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์การสอน และครู เช่นเดียวกับการจัดการบริหารด้านผลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ที่จะก่อให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพนั้น ย่อมต้องอาศัยบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญ บุคลากรที่เป็น ปัจจัยสำคัญดังกล่าว คือครูผลศึกษานั้นเอง ครูผลศึกษาจึงจำเป็นต้องรู้บทบาทและหน้าที่ของ ตนเองในการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร ดังที่ บุชเชอร์ (Bucher 1968 : 592) ได้กล่าวไว้ว่า "ครูผลศึกษาที่ดีคือครูที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนให้ ความรู้แก่นักเรียน เช่นเดียวกับครูอื่น ๆ แต่ครูผลศึกษาจะต้องรับภาระนอกเหนือออกไปจาก นั้นคือ จะต้องช่วยให้นักเรียนมีการเจริญเติบโตและพัฒนาทักษะทางกาย ทางกีฬา ความอดทน ความกระตือรือร้น มนุษยสัมพันธ์ และการเป็นผู้นำด้วย"

การสอนวิชาผลศึกษาในระดับประถมศึกษานั้นจะมีครูทั้งที่มีวุฒิทางผลศึกษาและครูที่ ไม่มีวุฒิทางผลศึกษาทำหน้าที่สอนโดยทั่วไปไม่เฉพาะว่าจะมีความรู้ด้านผลศึกษาหรือไม่ก็ตาม นอกจากนี้ผู้ที่ทำหน้าที่สอนวิชาผลศึกษา มิได้มีบทบาทเฉพาะการสอนอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทในด้านต่าง ๆ อีกมาก เช่น บทบาทด้านงานวิชาการ ด้านบริหาร ด้านสังคม และ ด้านชุมชน และยังคงรับผิดชอบงานการสอนวิชาอื่น ๆ อีกด้วย เช่น งานประจำชั้น งาน กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาดและเนตรนารี ฯลฯ จะเห็นได้ว่า ครูผลศึกษาซึ่งสอนในระดับ ประถมศึกษานั้นมีบทบาทและหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบหลายประการ มิใช่แต่บทบาทด้านการสอน ผลศึกษาเท่านั้น จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาบทบาทของครู ผลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ใน ส่วนภูมิภาค เพื่อจะนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงบทบาทครูผลศึกษาในระดับ ประถมศึกษาให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบทบาทของครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงบทบาทของครูพลศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งครอบคลุมบทบาทในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 บทบาทของครูพลศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา
- 1.2 บทบาทของครูพลศึกษาที่มีต่อนักเรียน
- 1.3 บทบาทของครูพลศึกษาที่มีต่อโรงเรียน
- ✕ 1.4 บทบาทของครูพลศึกษาที่มีต่อชุมชน
- ✕ 1.5 บทบาทของครูพลศึกษาที่มีต่อวิชาชีพ

2. ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในส่วนภูมิภาคเท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยเชื่อว่าข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ และตรงกับความเป็นจริง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ทำให้ทราบถึงบทบาทของครูพลศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ อันเป็นแนวทางในการปรับปรุงการทำงานของครูพลศึกษาในระดับประถมศึกษาให้ตรงกับบทบาทที่ควรจะเป็นต่อไป

คำจำกัดความ

บทบาท	หมายถึง	หน้าที่และความรับผิดชอบ เกี่ยวกับการงาน ทั้งที่เป็นหน้าที่โดยตรง และงานพิเศษอื่น ๆ อันจะเกิดประโยชน์ต่องานในหน้าที่ของครูพลศึกษาในระดับประถมศึกษา
โรงเรียน	หมายถึง	โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ยกเว้น โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
ครูพลศึกษา	หมายถึง	ครูที่ทำหน้าที่สอนวิชาพลศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้อาจจะไม่สมบูรณ์ เนื่องจากพื้นฐานของผู้ที่สอนวิชาพลศึกษานั้นแตกต่างกัน ทั้งในด้านภูมิหลังและวุฒิทางพลศึกษา ซึ่งอาจทำให้มีการรับรู้แตกต่างกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย